KLAJSTER

il. Karolina Sroka

Starszym spośród nas KLAJSTER może się kojarzyć z lekcjami ZPT, na których przygotowywało się między innymi najprostszy klej z krochmalu lub zwykłej mąki, a młodszym spośród nas– chyba tylko z językiem minionej epoki… Wbrew pozorom KLAJSTER nie jest jednak określeniem rodem z PRL. Wiecie, że KLAJSTER jest znany już co najmniej od 500 lat? Pierwsze poświadczenie tekstowe słowa KLAJSTER pochodzi z 1534 roku, następne są nieco późniejsze, a czasownik KLAJSTROWAĆ pojawił się w tekście w XVIII stuleciu. Zapożyczony z języka niemieckiego KLAJSTER (niemieckie Kleister) oznaczał pierwotnie ‘klej z mąki’. Taki KLAJSTER wykorzystywano powszechnie do łączenia papieru czy tkanin z innymi materiałami, stosowano go więc w tkactwie, a także w introligatorstwie. Odróżniano przy tym mączny KLAJSTER od porządniejszego KLEJU: „Lepie, za pomocą których spaiamy naczynie iedno z drugim, naypospoliciéy nazywamy klaystrami (…). Klaystr z mąki rżanéy [czyli żytniej] bywa czyniony od introligatorów do wiązania ksiąg (…). Móle psuią okładki kleione klaystrem: naylepiey tedy, gdy się kleią kleiem, a nie klaystrem” – dowiadujemy się z przykładów ilustrujących użycie słowa KLAYSTR w słowniku S. B. Lindego. Z czasem określenie KLAJSTER zaczęło być używane potocznie w odniesieniu do każdego gęstego, lepkiego, ciągnącego się, a przy tym niezbyt silnie spajającego kleju, w końcu zaś KLAJSTREM zaczęto określać dowolną substancję mającą kleistą i przez to nieatrakcyjną konsystencję.